

Strateginen sopimus 2019, vapaa-aikatoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Laissa ja asetuksissa, kaupungin strategiassa ja ohjelmissa ja hallintosäännössä säädetyllä tavalla vapaa-aikatoimiala ja sen lautakunnat edistävät asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kaupungin kilpailukykyä ja kestävää kehitystä.

Kulttuurilautakunnan tehtäväalueena on laissa yleisistä kirjastoista(1490/2016), museolaissa(729/1992, 877/2005), kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (728/1992), teatteri- ja orkesterilaissa(730/1992, 1066/2007, 342/2014) ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa(633/98) säädetyksi huolehtia kulttuuripalvelujen kehittämisestä ja järjestämisestä sekä edistää ja tukea kaupungissa harjoitettavaa kulttuuritoimintaa.

Kuntien kulttuuritoiminnasta annettu laki (728/1992): Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Laissa kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

Laki yleisistä kirjastoista(1492/2016) määrittelee kunnan tehtäväksi yleisen kirjaston toiminnan järjestämisen. Yleiset kirjastot ovat maksuttomina perus- ja lähipalveluja. Kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta on maksutonta. Kunta voi periä myöhässä palautetuista aineistoista, varatun aineiston nouta-

matta jättämisestä ja muista suoritteista kohtuullisen maksun. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskevista keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (410/2015) 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden ja muiden yhteisöjen kanssa.

- Kirjastopalvelut huolehtii tieto- ja kulttuurisältöjen tarjoamisesta sekä niihin liittyvistä hakuvälineistä ja opastuspalveluista, ylläpitää kirjastoja sekä tarjoaa edellytyksiä asukkaiden oman tiedon ja kulttuurin tuottamiseen ja kansalaistoimintaan. Kirjastopalvelut koordinoi Vaski-yhteistyötä ja toimii Lounais-Suomen alueellisena kehittämiskirjastona opetus- ja kulttuuriministeriön erillisen rahoituksen voimin.

Museolaki (729/1992, 877/2005): Museotoiminnan tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa.

- Museopalvelut huolehtii kulttuuri- ja taideperinnön, luonnontieteellisen aineiston sekä niihin liittyvä tiedon keräämisestä, säilyttämisestä, välittämisestä ja tutkimuksesta. Museopalvelut toimii Varsinais-Suomen maakuntamuseona opetus- ja kulttuuriministeriön määräämällä tavalla.

Teatteri- ja orkesterilaki (730/1992, 1066/2007, 342/2014): Teatteri- ja orkesteritoiminnan tavoitteena on taiteellisista lähtökohdista tuottaa teatteri- ja orkesteripalveluja ja edistää niiden alueellista saatavuutta sekä saavutettavuutta eri väestöryhmille.

- Turun Kaupunginorkesteri (TFO) tehtävänä on musiikkikulttuurin vaaliminen, edistäminen ja julkisten konserttien järjestäminen (sekä mahdollistaa ulkopuolisten järjestäjien erilaiset esitykset ja tapahtumat tilavuokrauksen keinoin).
- Yhtiöksi vuonna 2014 muuttuneen Turun kaupunginteatteri Oy:n tehtävänä on näyttämötaiteen tuottaminen, kehittäminen, edistäminen ja teatteriesitysten tuottaminen. Kulttuurilautakunta on solminut Turun kaupunginteatteri Oy:n kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Sopimuksessa on määritelty yhtiön teatteripalveluiden tavoitteet ja kaupungin osoittaman avustuksen suuruus, jotka vahvistetaan vuosittain.

Liikuntalaki(390/2015) asettaa kunnan tehtäväksi yleisten edellytysten luomisen liikunnalle paikallistasolla. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;
- 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa; sekä
- 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Laissa painotetaan eri toimialojen yhteistyötä sekä paikallisen, kuntien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Asukkaita tulee kuulla liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (410/2015) 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Lisäksi kunnan tulee arvioida asukkaittensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

- Liikuntapalvelut luo edellytyksiä kuntalaisien liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Nuorisolain(1285/2016) mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan tulee em. tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisovaltuustojen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Lisäksi nuorisolautakunnan tehtäväalueena on toteuttaa lastensuojelulain (417/2007) 3 a §:ssä tarkoitettua tukea ja erityistä tukea.

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä. Sen lisäksi, mitä nuorisolaissa tai muualla laissa säädetään, kunnan tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

- Nuorisopalvelut tukee nuorten kasvua ja itenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Taustaa

Nykyisessä hallitusohjelmassa (Sipilä) vapaa-ajatoimialan kannalta oleellisia asioita ovat palvelujen (mm. taide, kulttuuri, liikunta) saavutavuuden parantaminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Kaikki Turun strategiset tavoitteet, erityisesti hyvinvoinnin edistämisen ja sosioekonomisen tasa-arvoisuuden teemat, löytyvät ohjelmasta. Kohderyhmistä se nostaa lapset ja nuoret sekä teemoista esim. digitaalisuuden edistämisen.

Valtioneuvoston selonteossa kulttuurin tulevaisuudesta "Kulttuuri vuonna 2035" nostetaan keskeisimmiksi mahdollisuuksiksi kestävä kulttuuri, kulttuurinen moninaisuus ja luovuus. Tärkeiksi toiminnan alueiksi kuvataan taide-, kulttuuriperintö - ja kirjastopolitiikka. Tutkimuksen "Nuoret luukulla" (THL ja nuorisotutkimusverkosto, 2015) mukaan suomalainen palvelujärjestelmä ei vastaa hankalimmassa asemassa olevien nuorten tarpeisiin. Nuorten alentunut toimintakyky ja passiivinen elämänsäsenne ovat yhteydessä heikkoihin elämäntaitoihin.

Maakunta- ja soteuudistus

Hallitus linjasi 5.4.2016 käymissään neuvotteluissa, että maakunnille vuoden 2019 alusta lukien kuuluvat mm. sosiaali- ja terveydenhuolto, alueelliset kehittämistehtävät sekä maakunnallisen kult-

tuurin edistäminen. Kunnat ovat paikallisen osallistumisen, demokratian, sivistyksen ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä (yleinen toimiala) ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä. Kunnat vastaavat jatkossakin työllisyyden hoidosta ja edistämisestä, osaamisen ja sivistyksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, liikunta-, kulttuuri- ja muista vapaa-ajan palveluista sekä nuorisotoimesta. Vastuu sosiaali- ja terveystalouksista tulee olemaan eri organisaatiolla kuin vastuu muista lapsille ja nuorille tärkeistä palveluista. Kunnan ja maakunnan välille syntyy rajapinta, joka on tarpeen huomioida palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Eriarvoistuminen(asuinalueet ja väestöryhmät)

Kaupungistumista Turussa, Helsingissä ja Tampereella selvittävän Urmi -hankkeen raportin mukaan tulotason mukainen eriytyminen on voimistunut Turun (ja Tampereen) seuduilla. Etninen eriytyminen on voimakkainta Turussa. Lasten osalta etninen eriytyminen on vahvempaa kuin työikäisten(Sosiaalinen kestävyys, THL raportti 2/2018).

Alueelliset kehitysnäkymät -katsauksessa(ELY-keskus ja keskeiset aluekehittäjät) syksyllä 2017 ennakoidaan, että positiiviseen suuntaan kääntynyt talouskehitys jatkuu. Myös työttömyys laskee ja työpaikkoja avautuu aiempaa enemmän. Haasteena Turun seudulla on maahanmuuttajien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden verrattain laaja työttömyys. Työvoiman kysynnän piristymi-

sen johdosta keskustelu osaavan työvoiman saataavuudesta tulee korostumaan.

Turussa alimpaan tuloluokkaan kuuluvien osuus oli isoista kaupungeista suurin(15,1%/ 2016). Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18 -vuotiaiden henkilöiden(=lasten) osuus kaikista alueella asuvista alle 18 -vuotiaista on korkeampi kuin muissa isoissa kaupungeissa (Sotkanet 2016). Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on myös Turussa suurempi kuin keskimäärin Suomessa (ATH 2014).

Liikkumattomuus

Vähäinen fyysinen aktiivisuus, liikkumattomuus, aiheuttaa lisäkustannuksia terveydenhuollon suorissa kustannuksissa sekä tuottavuuskustannuksissa menetettyjen työpanosten osalta. Lisäksi aiheutuu ikääntyneiden koti- ja laitoshoidon ja syrjäytymisen kustannuksia sekä sosiaalietuuksien lisäkustannuksia. Liikkumattomuuden vuosittaiset yhteiskunnalliset kustannukset ovat useita miljardeja euroja ja kustannukset kasvavat vuosittain suomalaisen väestön ikääntymisen ja sairastavuuden kasvun takia(Liikkumattomuuden kustannukset, UKK -instituutti, VNK, raportti huhtikuu 2018).

Eniten yksinäisyyttä kokevat 18 -29 -vuotiaat, passiiviset liikkujat ja satunnaisesti liikkuvat. Elämänlaatunsa huonoimmiksi arvioivat passiiviset liikkujat, silloin tällöin yhteisöjen toimintaan osallistuvat ja 50 -64 -vuotiaat. (FCG/Kapa 2017). Lihavien aikuisten osuus (kehon painoindeksi vähintään 30 kg/m², %) nousi Turussa vuonna 2014 yli valtakunnallisen keskiarvon.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yhteiset									
Asukasluku	183 824	185 908	187 604	189 396	191 213	193 060	194 938	196 810	200 803
0 - 9 -vuotiaiden määrä	16 356	16 730	16 782	16 734	16 662	16 574	16 535	16 587	16 670
10 - 18 -vuotiaiden määrä	13 794	13 761	13 727	13 814	13 920	14 054	14 345	14 550	14 763
19 - 28 -vuotiaiden määrä	35 384	35 939	36 757	35 787	37 762	38 340	38 748	38 999	39 227
29-64 -vuotiaiden määrä	81 818	82 117	82 337	82 659	83 587	84 254	85 126	85 958	87 063
yli 65 vuotiaat	36 472	37 361	38 001	38 851	39 723	40 264	40 707	41 347	41 910
Alueiden eriarvoistuminen: Muunkielisten osuus suurin/pienin (pienalue) (yli 100 asukkaan pienalueet)	Varissuo 42,3 %/ Kurjenmäki läntinen 0 %	Varissuo 43,9 %/ Maanpää 0 %	Varissuo 46,2 %/ Maanpää 0 %	Varissuo 48,4 %/ Maanpää 0 %					
Alueiden eriarvoistuminen: Työttömät suurin/pienin (pienalue) (Pienalueet, joissa työvoiman määrä yli 100)	Varissuo 34,7 % / Papinsaari 4,9 %	Lopulliset tiedot saa- daan syksyl- lä 2017	Pansio It. 36,6 %* / Toijainen 4,0* % *=ennakkoti eto	Varissuo 29,0 %* / Ispoinen 3,5* % *=ennakkoti eto					
Kulttuuri									
Kulttuurin harrastamisen aktiivisuus 18 -79 v. Aktiivisten osuus %, FCG/Kapa		16,2 %	17 %	14 %					
Liikunta									
Liikunnan harrastamisen aktiivisuus, 18 - 79 v. Aktiivisten osuus % FCG/Kapa	40 %	44 %	41 %	49 %					
Nuoriso									
Alle 25 -vuotiaiden työttömien määrä	2095 (1/2015)	2013 (1/2016)	1873 (1/2017)	1522 (1/2018)					

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Vapaa-aikatoimiala toteuttaa Turku 2029 kaupunkistrategiasta erityisesti seuraavia kohtia: Turku on eurooppalainen kulttuurikaupunki, joka tunnetaan myös vahvana urheilu- ja tapahtumakaupunkina. Keskeisenä tavoitteena on kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja aktiivisuuden sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyen edistäminen kestäväällä tavalla. Järjestämme palvelut nykyaikaisen monituottajamallin mukaan asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti sekä hyvässä kumppanuudessa yritysten ja järjestöjen kanssa. Hyvinvoinnille keskeistä on aktiivinen elämäntapa, johon kannustamme turkulaisia. Etsimme ja kokeilemme toimintamalleja, joilla kavennetaan hyvinvointieroja ja ehkäistään syrjäytymistä. Strategian lisäksi on kaksi strategista ohjelmaa. Hyvinvointi ja aktiivisuus -ohjelman pääteemat ovat: 1) Terve ja hyvinvoiva turkulainen, 2) Osaava ja oppiva turkulainen ja 3) Aktiivinen turkulainen. Kilpailukyky ja kestävä kasvu -ohjelman pääteemat ovat: 1) Yrittävä ja osaava kaupunki, 2) Vaikuttava ja uudistuva kaupunki sekä 3) Rakentuva kaupunki ja ympäristö. Vapaa-aikatoimiala toteuttaa sopimuksissa eritellyillä tavoilla kummankin ohjelman linjauksia.

Aktiivinen turkulainen -osioon on valittu seuraavat strategiset linjaukset, joita toimialan lautakunnat ja palvelualueet toteuttavat:

- Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle
- Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa

- Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asukas- ja asiakastietoa
- Vahvistetaan aluenäkölmaa asuinalueiden ominaispiirteitä hyödyntämällä
- Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa
- Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuuriin osallistumisen muotoja
- Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi.

Vapaa-aikatoimiala

Perustehtävä: Tarjoamme turkulaisten arkeen ja juhlaan iloa, elämyksiä, liikettä, tietoa ja taitoa.

Tahtotila: Hyvän elämän Turku.

Painopisteet:

- Yhdenvertaisuuden edistäminen ja eriarvoisuuden kaventaminen,
- Osallisuuden, aktiivisuuden ja monialaisen yhteistyön edistäminen sekä
- Vahvistuva kumppanuus kolmannen sektorin kanssa.

Edellä kuvattuja linjauksia ja painopisteitä toteutetaan yhteisissä, strategisissa tavoitteissa:

- Aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi,
- Kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti
- Mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut sekä
- Edistetään asukkaiden kansalaistaitoja.

Kukin lautakunta on hyväksynyt painopisteet.

Kulttuurilautakunta

Painopisteet:

- Eriarvoistumisen poistaminen - kaikkien yhteinen Turku,
- Sisäisen ja ulkoisen yhteistyön vahvistaminen, Vetovoimainen Kulttuuri -Turku sekä
- Digitaaliset palvelut - moderni ja historiallinen Turku.

Toimintaperiaatteina ovat kriittinen ja rohkea oman toiminnan tarkastelu sekä työntekijöiden hyvinvointi.

Liikuntalautakunta

Painopisteet:

- Liikkuvat lapset ja nuoret - Kaikki lapset ja nuoret omaksuvat liikunnallisen elämäntavan,
- Aktivoiva ympäristö ja olosuhteet luovat edellytykset liikunnalliseen elämään,
- Liikunta innostavana kumppanina elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämässä sekä
- Liikunta- ja urheiluseurojen ja liikuntaa järjestävien yhdistysten kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen turkulaisten liikunnan lisäämiseksi.

Nuorisolautakunta

Painopisteet:

- Yhdenvertaisuuden edistäminen ja eriarvoistumisen vähentäminen,
- Digitalisaation ymmärtäminen osana nuorten elämää,
- Kestävän hyvinvoinnin edistäminen,
- Osallisuus ja usko omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja aktiivinen kansalaisuus sekä
- Avarakatseinen kansainvälisyys ja moninaisuuden arvostaminen sekä vaaliminen.

Toimintaperiaatteina ovat innovatiivisuus, vuoropuhelu ja monialainen yhteistyö.

Kaupungin omat kulttuuripalvelut mahdollistavat kulttuurin perustarjonnan, jota vapaa kenttä täydentää. Matalan kynnyksen kulttuuripalvelujen lisäksi tarvitaan vetovoimaisia huipputuotantoja, jotka kasvattavat kaupungin matkailullista kiinnostavuutta ja kilpailukykyä. Liikuntapalvelut toteutetaan paikallisella ja alueellisella yhteistyöllä, luomalla terveyttä edistävän liikunnan mahdollisuuksia, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa erityisesti passiivisille ja erityisryhmille. Lapsille ja nuorisolle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti kulttuuri-, liikunta ja vapaa-ajan toimintaan sekä nuorisopalveluihin ja palveluiden suunnitteluun. Ennaltaehkäisevät palvelut ja virikkeellinen toiminta ylläpitävät lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä.

1.4 Lausekkeet (kv)

Lausekkeet kv	Lausekkeet kh	Lausekkeet kj
		-
		-
		-

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2017	TA 2018 yhteensä	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kulttuurilautakunta (1000€)							
Toimintatulot	-4 885	-3 855	-4 040		-4 101	-4 179	-4 279
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	37 472	39 609	40 508		40 859	41 635	42 635
Toimintakate	32 617	35 754	-36 468		36 758	37 457	38 356
Muutos-%		9,62	1,8 %		0,8 %	1,9 %	2,4 %
Investointikulut	462	875	940		540	540	540
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	462	875	940		540	540	540
Muutos-%		89,4	7,4		-42,2	0,0	0,0

	TOT 2017	TA 2018 yhteensä	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
--	----------	---------------------	----------	---------	---------	---------	---------

Liikuntalautakunta(1000€)

Toimintatulot	-3 980	-4 045	-4 045		-4 106	-4 184	-4 284
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	22 836	24 651	25 001		25 274	25 753	26 369
Toimintakate	18 856	20 606	20 956		21 168	21 569	22 085
Muutos-%		9,3	1,7 %		1,8	2,0	2,2
Investointikulut	964	450	200		200	200	200
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	964	450	200		200	200	200
Muutos-%		-53,3	-55,6		0,0	0,0	0,0

	TOT 2017	TA 2018 yhteensä	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
--	----------	---------------------	----------	---------	---------	---------	---------

Nuorisolautakunta(1000€)

Toimintatulot	-1 175	879	-905		-918	-935	-957
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	8 974	9 018	9 181		9 319	9 496	9 723
Toimintakate	7 780	8 139	8 277		8 401	8 561	8 766
Muutos-%			1,6 %		1,5 %	1,9 %	2,4 %
Investointikulut	103	120	120		120	120	120
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustuotot							
NETTO	103	120	120		120	120	120
Muutos-%		13,5	0,0		0,0	0,0	0,0

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimitatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Vapaa-aikatoimialan hallinto	0	12 046	12 046
Projektit	0	58	58
Kaupunginork. ja kons.talo (nettoyks.)	-862	5 828	4 966
Turun kaupunginkirjasto	-753	11 644	10 891
Museokeskus (nettoyksikkö)	2 425	10 933	8 508

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimitatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Liikuntapalvelut	-4 045	25 001	20 956

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimitatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Nuorisopalvelut	-905	9 181	8 277

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Liikuntalautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Nuorisolautakunta	2019	2020	2021	2022

Kaupunginhallitus

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Liikuntalautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Nuorisolautakunta	2019	2020	2021	2022

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Liikuntalautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Nuorisolautakunta	2019	2020	2021	2022

Lautakunta (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnittelulukuun)

1.000 €, Nuorisolautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Liikuntalautakunta	2019	2020	2021	2022

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2019	2020	2021	2022

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Henkilötyövuodet (htv)	597,2	614,5	618,5		618,5	618,5	618,5
Palkat ja palkkiot	20 609 452	20 848 753	21 473 873		21 795 980	22 210 105	22 743 147
Kulttuurilautakunta (htv)	398	406	407		407	407	407
Kulttuurilautakunta (palkat ja palkkiot)	13 819 093	13 833 337	14 184 215		14 396 978	14 670 521	15 022 613
Liikuntalautakunta (htv)	94,9	101	102		102	102	102
Liikuntalautakunta (palkat ja palkkiot)	3 338 137	3 458 225	3 492 434		3 544 820	3 612 172	3 698 864
Nuorisolautakunta (htv)	104,3	107,5	109,5		109,5	109,5	109,5
Nuorisolautakunta (palkat ja palkkiot)	3 452 220	3 557 191	3 797 224		3 854 182	3 927 412	4 021 670

Lisätietoja:

TA2018 Palkat ja palkkiot (€) ovat toimintasuunnitelman 2018 mukaiset oikaistut luvut.

TA 2018 liikuntapalveluiden henkilötyövuosien kasvu johtuu palloiluhallista ja sivistystoimialalta siirtyneestä henkilöstöstä sekä hallintopalvelujen hyvinvointitoimialalta siirtyneestä kulttuurikoordinaattorista

TA 2019 nuorisopalveluiden htv-kasvu johtuu Syvälahden monitoimitalon nuorisotyöntekijöistä (2 htv), kirjastopalveluiden erikoiskirjastovirkailijasta (1 htv) ja liikuntapalveluiden organisaatiouudistukseen kytkeytyvästä liikuntapalvelupäälliköstä (1 htv).

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Vapaa-aikatoimiala yhteensä

Käytössä olevat tilat ja alueet	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	137 528	143 025	142 379		142 162	142 162	142 162
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	137 528	143 025	142 379		142 162	142 162	142 162
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	222,3	222,3	222,3		222,3	222,3	222,3
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	20 027 302	21 392 559	23 309 520		23 309 520	23 309 520	23 309 520
Lisätietoja: Kts. lautakuntakohtaiset erittelyt.							

Kulttuurilautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	48 868	49 514,5	49 247		49 530	49 530	49 530
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	48 868	49 514,5	49 247		49 530	49 530	49 530
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	28,3	28,3	28,3		28,3	28,3	28,3
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	7 361 771	7 314 430	7 954 706		7 954 706	7 954 706	7 954 706

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 13.3.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä, sekä tulevaisuuden seuraavien tilahankkeiden toteutumiseen:

- Aunelan kirjasto- ja nuorisotilan uudisrakentaminen ja luopuminen nykyisestä Jyrkkälän nuoriso- ja kirjastotilasta 8/2020.

Liikuntalautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	77 200	77 272	77 251		77 251	77 251	77 251
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	77 200	77 272	77 251		77 251	77 251	77 251
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	130	130	130		130	130	130
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	10 441	11 894 328	12 197 417		12 197 417	12 197 417	12 197 417

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 13.3.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä, sekä tulevaisuuden seuraavien tilahankkeiden toteutumiseen:

- Ei tiedossa olevia uusia tilahankkeita.

Nuorisolautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	16 461	16 238,5	15 882		15 382	15 382	15 382
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	16 461	16 238,5	15 882		15 382	15 382	15 382
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	64	64	64		64	64	64
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	2 253 630	2 183 801	2 156 765		2 156 765	2 156 765	2 156 765

Lisätietoja:

Nuorisopalvelujen alueissa lisäksi 1 ha (Inari) ja 23 vesiha (Tippasund).

TAE 2018 luvut perustuvat 13.3.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä, sekä tulevaisuuden seuraavien tilahankkeiden toteutumiseen:

- Aunelan kirjasto- ja nuorisotilan uudisrakentaminen ja luopuminen nykyisestä Jyrkkälän nuoriso- ja kirjastotilasta 8/2020.
- Moision nuorisotilasta luopuminen 1/2019.

	uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja						
	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Sopimuksen tehneiden(kulttuuriavustukset) kävijämäärä	700 000	601 200	601 000		601 000	601 000	601 000
Avustuksia saaneiden urheiluseurojen harrastajamäärä	59 685 (hakeneiden)	60 000	60 000		60 000	60 000	60 000
Avustuksia saaneiden nuorisoyhdistysten ja nuorten toimintaryhmien määrä	105	103	105		110	115	115
Tavoitteen kuvaus: Palveluissa tarkastellaan tuottamistapoja kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotetaan niitä enenevästi kumppanuudella. Yhteistyötä tehdään kaupungin toimijoiden varmistamana niin, että kansalais- ja järjestötoiminta on vahvasti mukana ja vastuussa. Tuotetaan toimialat ja muut toimijat ylittäviä palvelupolkuja. Sekä kaupungin omassa toiminnassa että vapaalla kentällä toteutetaan uudenlaisia kulttuuritoiminnan muotoja ja kaupunkikulttuuritapahtumia.							

Tavoite 3: Mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikuttiset palvelut	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku Strateginen linjaus: 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.3 Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asiakas- ja asukastietoa 2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja			
	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2020
Verkkokirjastokäynnit	1,8 milj.	1,7 milj.	1,1 milj.		1,1 milj.	1,1 milj.	1,1 milj.
Kirjaston e-aineistojen käyttökerrat	37 759	38 000	105 000		115 000	127 000	140 000
Museon Digitaalisesti saavutettavien objektien määrän lisäys /vuosi	+ 11 975	+ 4 500	+ 4 500		+ 4 500	+ 4 500	+ 4 500
Some-ajokortti koulutuksen käyneiden suhteellinen osuus (%) henkilökunnasta (koulutuskokonaisuus rakennetaan 2018 ja täysimittaisena käynnissä 2019)	-	10 % (uusi mittari)	30 %		70 %	100 %	100%
Tavoitteen kuvaus: Kaupungin palvelukanavia kehitetään ja palveluja digitalisoidaan laajamittaisesti parhaita käytäntöjä ja valtakunnallista yhteistyötä hyödyntäen. Digitaalisuutta hyödynnetään uudenlaisissa kulttuuriin osallistumisessa. Digitaalisia palveluja kehitettäessä sekä tietojen avoimuutta ja yhteiskäyttöä lisättäessä tietoturvan eri näkökulmat otetaan huomioon.							

Tavoite 4: Edistetään asukkaiden kansalais-taitoja	Strateginen teema: Aktiivinen turkulainen Strateginen linjaus: 2.3.1 Tuetaan aktiivista elä-mäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle ak-tiivisuudelle			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.5 Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa 2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edellä kävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja			
	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TP 2022
Kävijät orkesterin lastentapahtumissa, maahanmuuttajatapahtumissa ja yleisökasvatustapahtu-missa yhteensä	20 751	17 700	15 000		15 000	15 000	15 000
Museon neuvontapalvelujen käyttötapahtumat	6 439	3 500	5 000		5 000	5 000	5 000
Kirjaston käyttäjäkoulutuksen osanottajamäärä	12 751	12 000	12 500		12 500	12 500	12 500
Ohjatut nuoret(9-18 -vuotiaat nuoriso- ja kausi-korttilaiset ja harrastekursseille osallistuneet sekä 15 - 29 -vuotiaat Fendarissa, Starttipajassa ja seinättömässä pajatoiminnassa sekä etsivässä nuorisotyössä olleet)	Tekemällä oppiminen: 2 910 (9 - 18v.) Ohjaus ja tuki: 2 100(15 -19v.)	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1315 (Työllisyy-den kuntakokeilu tuo asiakasvirtaa)	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1185 (kokeilu päätty-nyt)		Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1190	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1200	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1200
Tavoitteen kuvaus: Aktiivisuuden lisäämisessä olennaisia osatekijöitä ovat omatoimisuuden ja itsepalvelun mahdollistaminen ja palveluohjauksen kohdistaminen passiivisiin asuk-kaisiin. Osallisuus on hyvinvoinnin tärkeä osatekijä, jonka tulee näkyä asukkaille konkreettisenä tekemisen mahdollisuutena erityisesti asukkaiden omilla asuinalueilla. Korostetaan luovuutta ja innovatiivisuutta kaupungin toiminnassa ja palvelutuotannossa sekä tuodaan kulttuuria eri muodoissaan asukkaiden arkeen ja vapaa-aikaan.							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Kaupungin toimialojen yhteiset

Hyvinvointi ja aktiivisuus

Terveiden elämäntapojen edistäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.1.1				Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus							
<ul style="list-style-type: none"> 4 vuotiaat 	Lukujen saata- vuutta selvite- tään	Osuus laskee	Osuus laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 5 lk 	Lukujen saata- vuutta selvite- tään	Osuus laskee	Osuus laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 8 lk 	16,5 %	Osuus laskee	Osuus laskee				
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat. Tavoitearvot: Turku/Suomi, alin kolman- nes.							
<ul style="list-style-type: none"> 20 m viivajuoksu 	Tytöt 31/36 %, pojat 38/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> vauhditon viisiloikka 	Tytöt 34/32 %, pojat 52/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> ylävertalon kohotus 	Tytöt 32/40 %, pojat 43/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> Etunojapunnerrus 	Tytöt 30/22 %, pojat 23/20 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> Heitto-kiinniottoyhdistelmä 	Tytöt 40/38 %, pojat 37/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiag- noosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	9358	Määrä laskee	Määrä laskee				

Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vs. kansallinen taso)	Kyselyä ei toteutettu 2017	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa				
Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.							

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4	
Arviointikriteerit:	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (ATH)							
<ul style="list-style-type: none"> 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> +75-vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee				
Ei yhtään läheistä ystävää, % oppilaista (Kouluterveyskysely 2017)							
<ul style="list-style-type: none"> 8-9 lk (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8 %/8,5%	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8,2 %/7,2%	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,4 %/7,4%	Laskee	Laskee				
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely 2017)							
<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,3 %/5,8 %	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vs kansallinen ka) 	1,0 %/1,1 %	Laskee	Laskee				
Tavoitteen kuvaus: Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin.							

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.4					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7	
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Nuorisotyöttömien osuus	11,98 %	11,5 %	10 %				
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus							
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä 	2043	4000	3000				
<ul style="list-style-type: none"> Kokonaisasiakasmäärä 	2901	7500	4500				
<ul style="list-style-type: none"> Uusien asiakkaiden määrä 	2221	4500	3000				
<ul style="list-style-type: none"> Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivointitoimiin 	1336	1300	1500				
<ul style="list-style-type: none"> Aktivointiaste * 	70 %	50 %	70 %				
<p>Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.</p> <p>* Asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).</p>							

Vanhemmuuden tuki	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2					Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1	
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus, % ikäryhmästä	6,8% / ?	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon				
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Ohjelma valmisteltu	Toimeenpano suunnitelman mukaisesti	Toimeenpano suunnitelman mukaisesti				
<p>Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.</p>							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Hyötytavoite	Tuotostavoite	Ensisijainen strategiakytkös	Lisätietoja
Vapa: Kumppanuudet	Kumppanuuksien kautta mahdollistetaan kaupunkilaisille parempaa palvelua, kattavampia palvelupaketteja ja ajassa kiinni olevia sisältöjä. Kumppanuuksien kehittäminen parantaa resurssien käyttöä. Jaetun asiantuntijuuden ja moniammatillisen yhteistyön kautta myös oman henkilökunnan osaaminen kasvaa. Tavoitteena monialainen osaaminen ja monipuolinen palvelutuotanto sekä uudistuva avustustoiminta.	Vähenevien resurssien ja yhä monialaisempaan osaamiseen liittyvien vaatimusten kasvaessa vapaa-aikatoimialan palvelualueiden tulee panostaa kumppanuuksien kehittämiseen. Kumppanuuksien kautta saatavien uusien oivalluksien ja niiden pohjalta syntyvän paremman palvelun tavoitteena on kaupunkilaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen.	2.3.2 Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: NIK: Harrastemenu / palvelupaletti, Kultk / NIK: Monitoimitalojen yhteistoiminnan kehittäminen, Kultk: Yliopistoyhteistyön toimintamallin kehittäminen, Liikl: Liikunta- ja urheilutapahtumat -toimintamallin suunnittelu, Liikl: Lasten liikunnan laatutekijöiden edistäminen seuroissa, Hall: Hallintopalvelut koordinoi ja tukee toimialan yhteistyötä ja kumppanuuksia kehittäviä yhteisiä projekteja.
Vapa: Kansalaistaidot ja saavutettavuus	Vapaa-aikatoimialan jokaisella palvelualueella on oma selkeä osaamisenalueensa ja vastuunsa kansalaistaitojen edistämiseksi, aina uimaopetuksesta medialukutaidon vahvistamiseen. Yhteiskunnalle on kannattavaa, että kaupunkilaisten kansalaistaidot ja elämänhallintataidot ovat hyvällä tasolla. Tämä heijastuu koettuun hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen, ja toteuttaa tavoitetta paremman elämän Turusta.	Vapaa-aikatoimialan tulee saavutettavasti tarjota kaupunkilaisille mahdollisuuksia osallistua palveluihin sekä edistää heidän kansalaistaitojaan. kunkin palvelualueen osaamisen mukaisesti.	2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimisuudelle aktiivisuudelle	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: NIK: OBU - Nuorisopalveluiden osallistuva budjetointi, Kultk: Uudet lukutaitoa tukevat toimintamalli, tKultk: Pääkirjaston toiminnallisuuden parantaminen, Kultk: Vuoro vaikutussuunnitelman jalkauttaminen ja henkilökunnan osaamisen kehittäminen, Liikl: Liikkuva koulu -hanke, Hall: Omatoimisuutta ja osallisuutta edistäviä yhteisiä projekteja työstetään.
VaPa: Digitaalisten medioiden hyödyntäminen	Digitaalisuuden kautta mahdollistuvat monikanavaiset palvelut ja saavutettavuuden parantaminen. Keskiöön nousevat käyttäjälähtöinen suunnittelu ja palveluihin liittyvä sisältövuoro vaikutus ja datan kerääminen. Palvelujen yksilöllistämisen ja kohderyhmäfokusoinnin kautta voidaan palveluille paremmin tavoitella pitkäkestoisia vaikutuksia.	Uudet digitaaliset kanavat tarjoavat myös mahdollisuuksia uusien asiakkaiden tavoittamiseen; mennään sinne, missä asiakkaat ovat. Palvelujen yksilöllistämisen ja kohderyhmäfokusointi.	3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: NIK: Some-ajokortti, Kultk: Paikannus ja suosittelu (Näkymätön näkyväksi), Kultk: TFOVirtual, Kultk: Kuvaselous- ja myyntijärjestelmä museon valokuva-arkistolle, Kultk: Uuden kokoelmahallintajärjestelmän käyttöönotto, Liikl: Asiakastietojen keruu, Liikl: Liikuntatilojen käytön tehostaminen ja vuorojaon kehittäminen, Kultk/Liikl/NIK: Uuden avustusjärjestelmän käyttöönotto, Hall: Harrastuskalenterin kehittäminen, Hall: Palvelujen digitaalisuutta parantavien projektien yhteistyötä lisätään.
Vapa: Aktiivisuuden edistäminen	Toimialan kaikkien palvelualueiden yhteistyöllä luodaan uusia keinoja passiivisten tavoittamiseen. Tunnistetaan vapaa-ajallaan passiivisia kohderyhmiä sekä heidän haasteitaan ja tarpeitaan. Niihin vastataan aktiivisuutta edistäville kehittämisprojekteilla, joiden seurauksena kaupunkilaisten aktiivisuus lisääntyy.	Aktiivointia edistäviä projekteja valmistellaan ja toteutetaan hallinnon ja palvelualueiden yhteistyönä. Projektien tuotoksena syntyy aktiivisuutta edistäviä palveluja ja toimintatapoja huomioiden myös kohderyhmät ja asuinalueet.	2.3.7 Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: Kultk: Lähikirjastojen toimintakonseptin kehittäminen, Kultk: Yksinäisyyden torjunta, Liikl: Liikuntaneuvonnan palveluketju, Liikl: Voimaa vanhuuteen tutuksi ja tavaksi, Liikl: Aktiivoin ympäristö ja olosuhteet, Hall: Aktiivisuuden edistäminen kokeiluilla ja projekteilla, Hall: Aktiivointityö ja sen viestintä: koordinaatio ja tuki
Vapa, muut				Operatiivisten sopimusten hankkeet/projektit 2019: Kultk: Historian museo -hanke, Kultk: Luostarinmäen käsityöläismuseon kehittämisprojekti, NIK: Nuorisopalvelujen organisaation kehittäminen

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite TA 2018	Toimialan tavoite TA 2019	Toimialan toimenpiteet tavoitteen edistämiseksi
Työ lisää hyvinvointia	1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	1A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista: <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntämällä koulutusta • antamalla tukea • luottamalla omiin alaisiin 	- Pyritään parantamaan työpaikan ilmapiiriä - Tavoitellaan sairauspoissaolojen määrän laskua - Pyritään tehokkaasti priorisoimaan töitä ja kehitetään myös itsensä johtamista.
	2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti	2A. Työkyvyn hallinta	- Työkyvyn hallintamalli on käytössä ja sitä käydään läpi säännöllisesti. - Järjestetään työkykyä edistävää koulutusta. - Lisätään organisaatituntemusta ja selkiytetään vastuita.
	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet	- Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia. - Seurataan sovittujen toimintatapojen ja tavoitteiden toteutumista. - Huolehditaan työn mielekkyydestä.
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	5. Toimintakyvyn ja tavoitteellisuuden säilyttäminen muutoksessa	5A. Muutoksen kokeminen työssä	- Pyritään selkeään muutosviestintään ja joustaviin toimintatapoihin. - Kannustetaan avoimeen työkulttuuriin.
	6. Uudistamiskyky	6A. Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	- Osallistetaan työntekijöitä laajasti kehittämistyöhön. - Ymmärryksen lisääminen työntekijöiden vastuusta omasta työstään sekä työyhteisön hyvinvoinnista.
	7. Päätöksenteko ja johtaminen koetaan oikeuden mukaiseksi	7A. Tavoitteiden selkeys ja avoimuus päätöksenteon perusteissa	- Etsitään ratkaisuja avoimesti keskustelemalla. - Pyritään perustelemaan ratkaisut ja päätökset selkeästi.
Parempi johtaminen	9. Yhteistoiminta ja osallistaminen	9B. Työpaikan tiedonkulun varmistaminen	- Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia, huolehditaan kahdensuuntaisesta viestinnästä. - Sähköisten työkalujen käyttöönotto sisäisessä viestinnäs-

			sä mahdollisuuksien mukaan
--	--	--	----------------------------

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	2014	2015	2016	2017
PALVELUJEN VOLYYMI				
Kulttuuri				
Aktiivisten kirjastokortin käyttäjien osuus väestöstä, (käyttäneet kirjastokorttiaan Turun kirjastoissa / asukasluku)	-	39,4 %	39,3 %	38,6
Kulttuuripalveluja (teatteri, musiikki- ja taide) ed. 12 kk:n aikana käyttäneet 18 - 79 v % (FCG/Kapa)	79 %	80 %	79,1 %	83 %
Kirjastopalveluja ed. 12 kk:n aikana käyttäneet 18-79 v % (FCG/Kapa)	76 %	77 %	72 %	74 %
Museopalveluja ed. 12 kk:n aikana käyttäneet 18 - 79 v (FCG/Kapa)	64 %	66 %	57 %	69 %
Liikunta				
Liikuntapaikkojen kävijämäärät: kaikki yleisölle avoinna olevat tilat yhteensä	1 089315	1 235 538	1 022 035	1 193 983
Nuoriso				
Nuorisopalvelujen toimipisteiden ja palvelujen käyntikerrat(oma toiminta)		laskentatapa uudistettiin	248 500	222 196
PALVELUJEN LAATU JA VAIKUTTAVUUS				
Kulttuuri				
Asukkaiden 18 - 79 v., tyytyväisyys kirjastopalveluihin, ast. 1-5, FCG/Kapa	4,29	4,38	4,39	4,48
Asukkaiden, 18 - 79 v., tyytyväisyys museoihin, ast. 1-5, FCG/Kapa	4,16	4,26	4,25	4,29
Asukkaiden 18-79 v tyytyväisyys kulttuuripalve-	3,89	3,90	4,20	4,22

luihin (teatteri, musiikki, taide), ast. 1-5, FCG/Kapa				
Kulttuurilautakunnan avustuksilla tuettujen tuottajien määrä	-	254	302	330
Liikunta				
TEA-viisari(terveyttä ja hyvinvointia edistävä liikunta ja sen edellytysten luominen, itsearviointi) asteikko 0-100	85	Tieto parillisina vuosina	86	Tieto parillisina vuosina
Asukkaiden 18-79 v tyytyväisyys liikuntaolosuhteisiin (kentät, uimahallit ja -rannat, salit), ast. 1-5, FCG/Kapa	3,91	3,94	3,90	3,97
Kuntalaisten 18-79 v tyytyväisyys liikuntapalveluista tiedottamiseen, ast. 1-5 (FCG/Kapa)	3,78	3,71	3,67	3,63
PALVELUJEN TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS				
Kulttuuri				
Kulttuurin avustusten määrä/asukas	7,16	7,25	7,05	7,99
Kirjaston nettomenot/asukas	59,99	57,00	58,33	57,21
Museoiden nettomenot/asukas	39,51	40,16	43,54	41,38
Orkesterin ja konserttitalon nettomenot/ asukas	28,96	28,64	27,44	26,97
Liikunta				
Liikunnan nettomenot/asukas	97,98	95,64	98,29	99,35
Liikunnan avustusten määrä/asukas	7,64	7,59	7,8	7,59
Nuoriso				
Nuorison nettomenot/ 0 -28 v.	126,10	125,13	120,54	115,03
Nuorison avustusten määrä/0 -28 v.	4,6	4,6	6,6	6,65

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
6Aika - Avoimet ja älykkäät palvelut	Kirjasto-, museo- sekä muut palvelut: Parannetaan toimialan palveluprosesseja ja niiden yhteen toimivuutta yli kuntarajojen.
Hankintastrategia	Toimialan kaikki palvelut:
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	Nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja muut palvelut : Lastensuojelulain ja nuorisolain edellyttämä monialainen yhteistyö, jolla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointityötä.
Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma	Toimialan kaikki palvelut: Edistetään maahanmuuttajien hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kavennetaan hyvinvoinnin ja terveyden eroja ehkäisevällä työllä kohdentamalla palveluja erityisesti tarvitseville väestöryhmille ja alueille. Kannustetaan maahanmuuttajia aktiiviseen elämäntapaan.
Tietohallintostrategia	IT-palvelujen kehittäminen, jotta ne tukevat toimialan toimintaa.
Tilastrategia	Tulevaisuudessa tilaresurssit toimialan toiminnan tukena.
Turvallisuussuunnitelma	Toimialan kaikki palvelut :: Sujuvan ja turvallisen arjen tukeminen mm. saavutettavilla palveluilla sekä turvallisilla ja esteettömillä toimitiloilla ja -alueilla. Erityistoimenpiteitä nuoriso- ja liikuntapalveluissa.
Rakennusperintöohjelma	Museopalvelut: Kulttuuriympäristön historiallisen kerroksisuuden edistäminen ja siihen liittyvän tiedon saatavuuden parantaminen.
Yhdenvertaisuussuunnitelma	Toimialan kaikki palvelut: Edistetään yhdenvertaisuutta sekä ehkäistään ja puututaan syrjintään.